

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת קרח ג' תמוז ה'תשע"ב | גליון 508

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

הָאֲמֹנֵתִי כִּי אֲדַבֵּר

במחלוקת קרח ועדתו נאמר "וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם" (טו, טז) ואף בקש עליהם עונש כבד מאין כמוהו "וּפְצִתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם" (טו, ל). ולכאורה תמוה, הלא ידועה הנהגתו של משה רבנו שהיה רחמן וסלחן כלפי בני ישראל, ואף בחטא העגל מסר את נפשו על עם ישראל והתפלל בעדם, עד שאמר "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסִּפְרָךְ" (שמות לב, לב), ומדוע כשקמו קרח ועדתו ופתחו במחלוקת, נהג עימם משה רבנו בכל חומרת הדין?

אלא, כאשר מדברים רע על אדם ומכתימים את שמו בדברים שאינם הגונים, גורמים שהשפעתו הרוחנית של אותו אדם נחלשת ומצטמצמת. וזה היה דרכם של קרח ועדתו, ויחד עם דתן ואבירם הוציאו על משה רבנו עלילת דברים, כשכל מטרתם הייתה להחליש את כוחו בעוה"ז, וכך יותש כוחו גם בשמים והשפעתו על עם ישראל תפחת. ומאחר והפגיעה בכבודו של משה לא פגעה בו אישית, אלא פגעה ברוחניותו של כלל עם ישראל, לכן לא היה מקום לסלוח, ויותר מכך, נמתחה עליהם מידת הדין ונענשו קרח ועדתו בעונש שלא היה כמותו מיום שנברא העולם. כך מצאנו אצל שרה אימנו, שביקשה מאברהם אבינו שיגרש את הגר מביתו, תבעה ואמרה: "חֲמִסִּי עָלַיךְ" (בראשית טז, ח). יש להבין על מה הייתה טענתה של שרה אמנו? אלא, הגר הלכה בפני נשים רבות והורידה בערכה ומחליש באמונה.

דברי הימים

א' בתמוז ב' תרנז

נראו ההרים בימי ירידת המבול שנאמר, "וְהַמַּיִם הָיוּ הַלֹּחַף וְחָסוּר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְּעֵשְׂרֵי בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רְאֵשֵׁי הַהָרִים" (בראשית ח, ה).

א' בתמוז ב'ר

נולד יוסף הצדיק בן יעקב ורחל. א' בתמוז ב'שי

נפטר יוסף הצדיק וַיָּקָם יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִי שָׁנַיִם" (בראשית נ, כו).

ג' תמוז ב' תפט

העמיד יהושע חמה בגבעון וירח בעמק אילון, ולא אספו אורם שלושים ושש שעות עד שנקם ה' באויביו.

ה' תמוז ג' שכח

ניצח נבוכדנצר את יהויקים מלך יהודה, והובילו אסור בנחושתיים להורידו בבבל, ומת באסוריו.

ה' תמוז ג' שלג

התנבא יחזקאל הנביא וראה את מעשה המרכבה.

וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרִבְעֵי בְּחַמְשָׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מְרָאוֹת אֱלֹהִים" (יחזקאל א, א).

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד | לפרטים נוספים: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע

ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
21:05	20:30	19:13	ירושלים
21:02	20:33	19:29	ת"א אשדוד
21:03	20:34	19:21	חיפה
21:00	20:30	19:26	ב"ש

חכמות נשים בנתה ביתה

בשעה שהודיע משה לישראל על מצות ציצית, עמדה אשתו של קרח ולגלגה על הדברים, והכניסה בלב בעלה קנאה להיות מנהיג העם, וכך החל קורח בן דודו של משה במהלך שהוביל אותו ואת רבים מדורו לאבדון. לעומתה אשתו של און בן פלט שהיה עם קורח בעצה אחת, הבינה בחכמתה כי תועלת אישית לא תצמח לבעלה מהשתתפותו במחלוקת, הן תלמיד הוא יהיה בין אם משה יהיה המנהיג ובין אם קרח. השקתה את בעלה עד שהשתכר ונרדם, אחר כך ישבה פתח האוהל ופרעה את שערה, וכשראו אנשי קרח אשה נשואה בפתח האוהל יושבת וסורקת את שערה פנו לאחור, ובין כך נבלעו קרח ועדתו ואון בן פלט ניצלו. על אשה זו דרשו חז"ל את הפסוק במשלי (ד, א) "חכמות נשים בנתה ביתה" שהצילה בחכמתה את בעלה. ועל אשתו של קרח נאמר "ואולת בידיה תהרסנו" שעל ידי עצתה הרעה גרמה שאבד יחד עם כל עדתו.

אכן נקראה האשה "עקרת הבית", שהיא עיקרו של הבית ויכולה בחכמתה לנווט את בעלה והילדים למלא את תפקידם בחיים כראוי, אך אם לא תשכיל לנהל את ביתה בחכמה, ותכניס בו ריב ומדון, קנאה ומדות רעות, הרי בידיה להביא לעקירתו של הבית כולו.

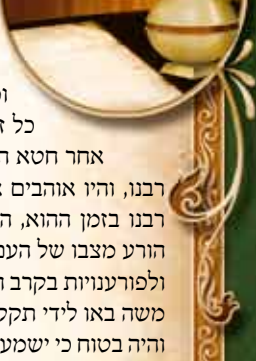
אמנם, האחריות לשלום הבית מוטלת על הבעל ועל האשה כאחד, ולא ניתן להפיל את האחריות על אחד הצדדים בלבד, אך מלמדנו כאן שלמה המלך דבר נפלא, בכוחה של האשה ליצור אוירה מתאימה לעלייתו הרוחנית התמידית של בעלה במידות טובות ובלמידת התורה. וזאת משום שתפקידו של האיש לשפר את מידותיו ולהתקדם בלימוד התורה. והרי אף אחד בעולם לא נולד כשהוא מושלם! לכן, חכמת האשה היא, לקבל באהבה את בעלה כפי שהוא כעת, ולהמתין בסבלנות להתקדמותו בחיים, כשהיא נושאת בליבה תפילה לרבון העולם על הצלחתו של בעלה ועל השלום בביתם. אשה שמנווטת את רגשותיה בחכמה לכיוון החיובי, ופועלת לשפר את עצמה ואת מידותיה, יכולה לגרום לבעלה להשתנות לטובה ע"פ דרכה. אמנם הדרך ארוכה ועל כן נדרשת הסבלנות ואורח הרוח, אך הבית נבנה נדבך אחר נדבך...

הבית משקף במראהו ובהנהגותיו את דמותה של האשה, התנהגות אצילית של אשה בביתה, והבנת צרכיו של בעלה וילדיה משרים אוירה נינוחה ומהווים דוגמה לבני הבית לפעול כמותה, כאדם הנכנס לחנות פרחים ויוצא כשבבגדיו דבק ניחוח מיוחד המלווה אותו לאורך היום...

גוי אחד בארץ

כשראה משה רבנו את קורח שעודנו מחזיק במחלוקת אמר לו, "לכן אתה וכל עדתך הנעדים על ה'" (א, טו). שואל רבי יאשיהו מינטו זצוק"ל בספרו "כסף נבחר" והרי לא מצינו שקרח ועדתו נועדו על ה', אלא חלקו על נבואת משה ואמרו "ומדוע תתנשא על קהל ה'" (א, טו). אלא, אמר משה רבנו, מצינו שבדרכי הגויים יש נימוסים רבים, וראשי כמורה רבים. ואילו אנו עם ישראל נקרא "גוי אחד בארץ" (ש"ב ז, כג), ונחשבים נפש אחת בלי פירוד, שנאמר "ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבעים נפש" (שמות א, ה). דומים אנו לבוראינו שהוא "אחד יחיד ומיוחד", וצריכים להחזיק בתורה אחת, מזבח אחד וכהן גדול אחד, להורות על יחוד שמו הגדול. וזהו כלל גדול בתורה "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח) שכל אחד מישראל יהיה חביב עליו חברו בעצמו, כאילו הוא חלק מיוחד מגופו, כיון שכולם נקראים נפש אחת. ענה משה רבנו לקורח ולמאתיים חמישים איש המבקשים כהונה גדולה, אם באתם לערער על הכהונה ומבקשים אתם להוסיף עוד כהנים גדולים, משמע שאתם מערערים על שורש היחוד, יחוד ה', כי הכל תלוי זה בזה, לכן בודאי ש"אתה וכל עדתך הנעדים על ה'".

ברמאות

"ויקח קרח"

דרשו חז"ל, שכעס קורח על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל (תנחומא קרח א). שואל הרמב"ן הן אותו מעשה של נשיאות אליצפן בן עוזיאל ארע מיד לאחר הקמת המשכן, ומדוע איפוא המתין קורח עם המחלוקת זמן כה רב? אלא, כל זמן שבני ישראל היו במדבר ולא ארע להם שום רעה, ואף אחר חטא העגל הגדול היו המתים מועטים וניצלו בתפילתו של משה רבנו, והיו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו. אילו היה אדם מורד במשה רבנו בזמן ההוא, היו העם סוקלים אותו באבנים. אך בהגיע למדבר פארן הורע מצבו של העם בחטא המתאוננים ובחטא המרגלים, אשר גרמו למגפות ולפורענויות בקרב העם, ונפש העם היתה מרה והיו אומרים בליבם כי ע"י דברי משה באו לידי תקלות. אז מצא קורח מקום לחלוק על מעשיו של משה רבנו, והיה בטוח כי ישמעו אליו העם.

"ואהרן מה הוא כי תלינו עליו"

אמרו חז"ל, בשלושה דברים אדם ניכר בכיסו, בכוסו ובכעסו (עירובין סה). באר הגאון רבי מאיר אריק זצוק"ל, אב"ד טארנא, אמר משה רבנו לקורח ועדתו, אין אתם יכולים להיווכח בגדולתו של אהרון אחי, לא בכיסו, שכבר נאמר על הכהן הגדול "גדלו מושל אחיו" (ויצא יח), כך שהכסף לא יהיה חשוב עבורו. אף לא בכוסו, שהרי שתוי יין אסורים לעבד במשכן. נשאר אם כן שיכלו לבוחנו רק בכעסו. ולכן אמר, כשתרצו להכיר את כעסו של אהרון "כי תלינו עליו" ותנסו אם יבוא לכלל כעס. ואז תווכחו שאינו משיבכם וקדוש ה' הוא, ואיך תתקוממו נגדו. באחת משיחותיו של הצדיק רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל בעניין מידת הכעס, סיפר על רבי צדקה חוצין זצוק"ל שהזמינו אותו לעת זקנותו למול בשבת באזור תלפיות שברושלים, מרחק שעתיים הליכה מביתו. והנה כשהגיע לשם נתברר לו שבא מוהל אחר ומל את התינוק, ועם כל זה לא כעס כלל!

"אם כמות כל האדם ימתן אלה... לא ה' שלחני"

שואל ה"בן איש חי" בספרו "עוד יוסף חי" מה ראה קורח לחבור למאתים וחמישים הנשיאים, שלטענתם אף קורח לא היה ראוי לכהונה גדולה? אלא, מעשה מובא בספר "ראשית חכמה" על קנאי וחמדן שהלכו יחד בדרך ופגשו במלך. אמר להם המלך, אחד מכם יבקש ממני מה שיעלה על ליבו, ואני אמלא את מבוקשו, אך לחברו אתן פי שניים ממה שאתן לו. החלו הקנאי והחמדן לריב, אמר הקנאי לחמדן בקש אתה תחילה הן לא אוכל לראותך מקבל פי שניים ממני, אף החמדן טען כן. לבסוף הוחלט כי הקנאי יבקש תחילה. יבקש הקנאי... שיקרו לו עין אחת, כדי שלחברו ינקרו שתי עיניים! כך היה אצל קורח, כל חירחורי הריב שיצר היו מתוך קנאה כלפי משה רבנו בראותו שכל העולם מציינים לו. ידע קורח בסתר ליבו שכל דברי משה רבנו הם מפי השכינה, וכל החולק על משה רבנו כחולק על השכינה, ושלטענת מקטירי הקטורת אין בסיס. דבר אחד הטריד אותו, הוא חשש שכתוצאה ממעשיו ימות במיתה משונה ואז יגרם חיזוק למעמדו של משה רבנו, לכן עמד וצירף אליו את מקטירי הקטורת, על אף שטענתם חסרת שחר, כדי שאם ימותו מקטירי הקטורת וקורח ישאר בחיים יוכח שקורח צדק על משה, ואף אם ימות יחד עם המאתים וחמישים מקטירי קטורת תחשב מיתתו על כך שהביא עימו זרים להקטיר. ובכך סר חששו שמעמדו של משה רבנו יתחזק. הבין משה רבנו את תחבולותיו של קרח ולכן אמר "אם כמות כל האדם ימתן אלה" - אם "אלה" קורח דתן ואבירים ימותו כמות כל "האדם" - המאתים וחמישים מקטירי הקטורת. "לא ה' שלחני", כי יהיה מקום לחשוב שקורח צדק. אך "ואם בריאה יבא ה'", וימותו במיתה משונה, אז יודע שסיבת מיתתם "כי נאצו הנאשים האלה את ה'". נמצא כי עירעורו של קורח חיזק את מעמד משה רבנו וראו כולם שטענות קורח הבל ואילו "משה אמת ותורתו אמת".

פתיל תכלת

אמרו חז"ל שהזהיר במצות ציצית, נחשב לו כאילו קיים את כל המצוות כולן, ויזכה לעתיד לבוא לראות בזיו השכינה. נסמכה פרשת קורח לפרשת ציצית, ללמדנו, שתחילת מחלוקתו של קורח היתה בעניין הציצית. "ויקח קרח" (טו, א), מה לקח? אמרו חכמנו, שלקח טלית שכולה תכלת ועמד בפני משה ושאלו, טלית שכולה תכלת חייבת בתכלת או לא, אמר לו משה, חייבת. התחיל ללגלג ואמר, כיצד יתכן שטלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטר אותה, ואילו טלית שכולה תכלת לא תפטור את עצמה...

אכן, מה מקור צבע התכלת שבציצית? תנו רבנן, חלזון זה – גופו דומה ליס, וברייתו דומה לדג, ועולה אחת לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת, לפיכך דמיו יקרים (מנחות מד.). בזמננו יש פולמוס גדול בענין צביעת פתיל התכלת, משום שאין דג החלזון מצוי או משום שאין ידועה מלאכת הצביעה. אמנם יש מגדולי ישראל שהכריעו על מינים מסוימים שבים, שהינם דג החלזון שאליו כיוונו חז"ל. אמנם יש פוסקים שסברו שכיום אין לנו את דג החלזון הנחוץ לקיום המצווה.

האם חסרון התכלת במצוות ציצית מעכב את הלבן? נאמר בגמרא, אמר רבי "היה לךם לציצת וקאיתם אתו" (טו, טז) "אתו" בלשון יחיד, ללמדנו ששני המינים צריכים להיות יחד ומעכבים זה את זה. וחכמים דורשים להפך מכך שכתוב "אתו" בלשון יחיד, משמע שדי במין אחד, ואינם מעכבים זה את זה.

ה"אור החיים" הקדוש כותב, שדבר זה שיהיו זמנים שלא יהיה תכלת, נרמז בתורה שנאמר "ועשו להם ציצת על פני בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הפתיל תכלת" (במדבר טו, לח), לכאורה המילה "לדרתם" היתה צריכה להכתב בסוף הכתוב, מדוע נכתבה באמצע פרטי המצוה, אלא ללמדנו שבמצוות ציצית ישנם שני דברים, הלבן והתכלת. הלבן ישנו בכל זמן, וזהו שאמר "לדרתם" לפני שהזכיר את התכלת, לומר שהלבן נמצא לדורות ללא הפסק מה שאין כן בתכלת שלעתיים אינו בנמצא.

להלכה פסקו כדברי חכמים, ולכן אף בזמן הזה, אלו שאין מטילים תכלת מקיימים מצוות עשה מן התורה בלבישת טלית המצויינת בחוטי לבן, ועושים את כל הד' חוטים בלבן. הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל כתב בספרו "יערות דבש" "ולכן חובה על כל איש, בשימו ציצית בבגדו לזכור מצות התכלת, ולהאנח בשברון מתנים, על אשר אי אפשר לקיים המצוה בשלמות."

סוף מעשה במחשבה תחילה

"ויקח קרח", ומה לקח? פירש רש"י לקח עצמו לצד המחלוקת. קורח שפיקח היה, בכל זאת נכנס למחלוקת, וגרר עימו מאתים וחמישים ראשי סנהדראות, ואבדו הוא ועדתו.

אדם שנכנס למחלוקת ספק רב אם יצליח לצאת ממנה ללא פגע. לכן, ינהג האדם בחכמה ויזהר מתחילה לא להכניס עצמו למחלוקת. מעשה שהיה בעיירה קטנה ברוסיה, שהיה עגלון יחיד באותה העיירה והיו הכל נוסעים איתו ומרוצים מעבודתו. עד שבא עגלון צעיר לאותה עיירה, והחל אף הוא להתפרנס ודחק את רגלי העגלון הוותיק. התרעם עליו העגלון הוותיק, על שבא בגבולו ולקח את פרנסתו. עמדו והתווכחו עד שהגיעו להסכמה שהעגלון הוותיק ישאל את העגלון הצעיר שאלה אחת, אם ידע לענות ישאר בעיר, ואם לאו יצטרך לעזוב ולפנות אל דרכו. פנה העגלון הוותיק ושאל, אמור לי ידידי, מה תעשה אם ביום חורפי עגלתך תהיה בתפוסה מלאה, נכנסת בטעות לדרך שיש בה בוץ, אופני העגלה נתקעו בבוץ והסוסים לא מצליחים לחלצם? מיד ענה העגלון הצעיר והציג כמה אופנים שיש בהם כדי לחלץ את עגלתו. אמר לו העגלון הוותיק – ואם כל זה לא יעזור, מה תעשה אז? נבוך העגלון הצעיר, ולפי ההסכם נפנה לצאת מהעיר, לא לפני שדרש לשמוע את התשובה. ענה לו העגלון הוותיק ואמר, "עגלון חכם, לא נכנס לבוץ!".

הרב עמרם קורח - ה'תשי"ג

לאורם נלך

שנות דור ועמד בקשר עם השלטון המוסלמי בכל הנוגע לענייני הקהילה. אולם מלאכת הסופרות וכל התלוי בה היו רק חלק אחד מעיסוקו, רבי עמרם עשה את התורה עיקר וכל דבר אחר טפל, אחד מחיבוריו נקרא "נוה שלום" על פי פירושו של רב סעדיה גאון על התורה וחמשת המגילות. בשנת ה'תרצ"ד החל רבי עמרם לכהן כרב ראשי של תימן, תפקיד אותו מילא נאמנה עד עלייתו ארצה. רבי עמרם היה מקורב למלך האימאם יחיא ואף ניהל עימו התכתבות ענפה. ספרו "סערת תימן" עוסק בהיסטוריה המפוארת של יהודי תימן על מנהגיה ומסורותיה, כשהוא מתבסס על מכתבים נדירים מבית המלוכה וממערכת המשפט. בסוף ימיו עלה רבי עמרם עם בני ביתו לארץ ישראל, והתיישב בעיר הקודש ירושלים, כאות הערכה וכבוד מבית המלוכה יצאו בני משפחת קורח מצנעא לעדן בדרכם ארצה, כשהם נוסעים במכוניתו המפוארת של המלך. למרות גילו המופלג התעניין רבי עמרם בקורות בני קהילתו בארץ ואף השתתף בכינוס רבנים תימניים, בערב חג הסוכות ה'תשי"ג השיב רבי עמרם את נשמתו ליוצרה.

הרב הצדיק רבי עמרם קורח זצוק"ל נולד בעיר צנעא שבתימן, בז' סיון ה'תרל"א (1871). אביו הרב יחיא היה מגדולי חכמי צנעא, מחבר פרוש "מרפא לשון" על אונקלוס, וסופר סת"ם. רבי יחיא היה מעורה בין תלמידי החכמים והנער עמרם היה נוטל חלק בשיחתם של גדולי הדור בצנעא. בילדותו למד תורה מאביו, עוד בהיותו רך בשנים כשהוא בן עשר שנים התייתם מאביו והמשיך ללמוד אצל רבי חיים קורח.

רבי עמרם ניכר בחוכמתו הרבה ובחריפותו, שקול ובהיר היה בשיפוטו. חרף חריפותו היה נזהר ביותר באבק לשון הרע וכובש את ידיעותיו בעניינים שונים כדי לא לפגוע בכבוד אדם. במידותיו התרומיות והכרתו את נפש האדם, ניווט רבי עמרם את קהילת יהדות תימן. נראה היה שירש מאביו את כשרון המשיכה בקולמוס והצטיין בכתב נאה ביותר לא רק באותיות עבריות אלא אף בערבית, דבר שהיה נדיר באותם הימים. היקף ידיעותיו בתורה ואף שליטתו בחוקי המדינה בעניין חלוקת ירושות, היו לעזר רב לקהילתו וכבר מגיל צעיר מונה רבי עמרם לתפקיד עוזר בבית הדין של הרב הראשי רבי שלמה אלקארה. עוד ניהל רבי עמרם את קופת ההקדש במשך

"ויקח קרח" בקש קורח לקחת גדולה ושררה לעצמו, אך לא הצליח בידו. טובה גדולה ומרובה ניתנת רק בברכת שמים, אין אדם יכול לקחתה בכוחות עצמו... (הרר"ב מפשיסחה)

ותפתח הארץ את פיה

וזהו. הוא לא היה רגיל שמשוררים לרצונותיו והחליט לפנות אל המלך בעניין. המלך שהקשיב לדבריו הרגיעו ואמר - "הסר דאגה מלבך שלמה, הנני מבטיחך כי הדבר יסודר לשיבועות רצונך". ואכן חלפו עברו ימים מספר ורבי משה איסרליש הוזמן אל ארמון המלך, משהגיע הופתע לפגוש את הבישוף הנוצרי שהוזמן אף הוא אל המלך. "שמעתי" - פתח המלך את דבריו בסבר פנים קשוח - "כי מסרב אתה להעתר לבקשתו של שלמה, התוכל לנמק את סרובך?". השיב רבי משה - "מתוקף תפקידי איני מוסמך לשנות את דבר ההלכה הפסוקה". ענה המלך ואמר - "אין לי ידע בענייני הדת ולכן הזמתי את הבישוף, הוא ודאי ידע להשיב על טענתך". וכך החל הבישוף, שהיה שונא ישראל לתקוף את רבי משה ואת התורה ונותנה, בטענות ומענות שלא ממן העניין. כשסיים הבישוף את דבריו טען כי על הרב לערוך את טקס הנשואין ללא עוררין, ולא נתן לרב הזדמנות להשיב על דבריו הבוטים. המלך פנה לסיים את הדיון כשהוא פוקד על רבי משה לבצע את דבריו. השיב רבי משה למלך בקול שלו ובוטח "כבוד המלך, צר לי כי לא אוכל הפעם לבצע את פקודתך הנוגדת במפורש את הוראותיו של אלוהים". הזעיף המלך את פניו ואמר "אם לא תשמעו לפקודתי, כל יהודי ארצי יענשו בגינך!".

בלב כבד עזב רבי משה את ארמון המלך. שעות בודדות חלפו עד שפלגת חיילים נשלחה לביתו להביאו אל מרכז העיר לערוך את טקס הנשואין של שלמה וארוסתו. הלך הרב בלוייית החיילים, קרב אל בני הזוג וניסה שוב להניאם מהחלטתם, אך ללא הועיל. משראה שכך עמד רבי משה וקרא את קריאתו של משה רבנו: "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה!". הקהל זע בפחד והתרחק מבני הזוג, מתחת לחופה נותרו החתן והכלה לבדם.

פנה הרב בתפילה אל ה' שיעשה בהם הדין הראוי לחולקים על תורת משה כקרח וכל עדתו. ולהפתעת הסובבים פצתה האדמה את פיה ותבלעם חיים, הם וחופתם. הקהל הגדול נס על נפשו באימה לקול הרעש, והבור באדמה נתכסה בעפר. אף הבישוף ששמע את אשר ארע עם החתן והכלה יצא מדעתו. נבהל המלך כי חשש שמא יבולע גם לו שלח להזמין את רבי משה לארמונו וביקש את סליחתו, אמר לו רבי משה "סלחתי לאדוני המלך, אך לא בי פגעת כי אם בתורה הקדושה, ובטוחני כי לא מתוך רוע לב נעשה הדבר כי אם בהשפעת הבישוף, וכדי לכפר ולו במעט מבקש אני, הואיל ובלב העיר קבורים שני אנשים, ולפי ההלכה אסור לכהנים לעבור בבית קברות, אבקש כי יצווה המלך להקיף את מקום קבורתם בגדר אבנים". עד היום ניצבת גדר האבנים בלב העיר קראקא כעדות אילמת לסערת אותם הימים.

פוסע היה שלמה זליגמן ברחובות העיר קראקא, צועד היה נחוש ובוטח לעבר ביתו של המרא דאתרא הגאון רבי משה איסרליש זצוק"ל - הרמ"א. יליד גרמניה היה שלמה ולא זכה להתחנך על אדני התורה והיראה. בעוברו ברחובות העיר העתיקה כשהוא סוקר את בתי אחיו היהודים, עלתה בזכרונו התקופה בה החל להשתקע בעיר קראקא, עת נקרא לבוא לפני המלך זיגמונד אוגוסט לשמש בתפקיד בבית המלוכה ולהיות גובה המיסים מבעלי האחוזות והחוכרים. פיקח היה שלמה ומהיר מחשבה, לא לחינם נבחר לתפקידו המכובד. זכה הוא לכבוד ולהערכה רבה מהמלך זיגמונד, אשר הוקיר את כישוריו הרבים וגמל לו ביד רחבה על תבונותו הרבה שהובילה להעשרת קופת בית המלוכה.

חיוך מרוצה עלה על שפתיו כשנכנס בשערי ביתו של רבי משה, הוא דפק על הדלת והתקבל על ידי הרב שהזמין במאור פנים לשבת. "רבי" - פנה שלמה לרב בקול בטוח - "באתי להזמין לקחת חלק בשמחת נישואי, לכבוד רב יהיה לי אם יערוך הרב את החופה והקידושין". השיב לו רבי משה בחמימות וברכו - "מזל טוב יידי, התואיל לומר מה שם ארוסתך?". נקב שלמה בשם ארוסתו ומיהר להוסיף שלא מכבר היא התגרשה מבעלה. רבי משה הררה קמעה ואחר פנה לשלמה ואמר - "האם ידעת בני, כי בעם ישראל ישנן שלוש מדרגות - כהן, לוי ישראל". "אכן ידוע לי" - אמר שלמה בקול קורא תיגר - "הן כהן אני". פניו של רבי משה התקדרו, הוא הביט בפני שלמה במבט רך ואמר לו - "והלא תורתנו הקדושה אוסרת על כהן לשאת גרושה!". פניו של שלמה הביעו מורת רוח ואמר "איני יודע מה התורה אוסרת ומה היא מתיירה, באתי בשליחות ארוסתי שבקשה שדווקא כבוד הרב יערוך את החופה. מבחינתי, הריני מצהיר כי מוותר אני על הכהונה!". "לא תוכל לותר על הכהונה" - השיב רבי משה בקול רווי סבלנות ורוך - "אין הכהונה סחורה העוברת מיד ליד. בקדושה מיוחדת נתקדשו הכהנים, ולכן רבו הסייגים ע"מ לשמר את מעלת קדושתם". ביקש רבי להמשיך ולדבר על סגולותיהם המיוחדות של הכהנים, אך ראה שאיש שיחו לא שם ליבו לדבריו, ולכן אמר "דע לך יידי החביב, כי אם חפץ אתה בטובתך ובטובת ארוסתך, המנע מלעשות דבר הנוגד את התורה, דבר זה יכול להמיט עליכם חלילה אסון". דבריו של הרב הכעיסו את שלמה, הוא קם בזעם ונפרד מעם הרב כשהוא קורא אחריו - "אם אין אתה מסכים לערוך את חופתי, אסע לעיר אחרת בה לא יפריעו לי להתחתן עם מי שאייתה נפשי". בעוברו שוב ברחובות העיר העתיקה בדרכו אל ארמון המלוכה, היה שלמה סר

בולענים

מי הים המלוחים במי תהום מתוקים, וכידוע מלח מתמוסס בקלות במים מתוקים, כתוצאה מכך נמש גוש המלח ונוצר חלל בקרקעית האדמה. שילוב של החלל שנוצר וכח הכבידה גורמים למפולת קרקע ולהתהוות בולענים לאורך קווי החוף. באיזור ים המלח נפערו כבר למעלה מ-1200 בולענים! (כולל בורות קטנים), ומספרם גדל בקצב של כמה עשרות בשנה. במהלך השנים ארעו מספר מקרים בהם נסוב נזק לרכוש ואף נפצעו מספר אנשים וחולצו. ברחבי העולם התופעה מוכרת ומבהילה, כתוצאה מהסחפות מים לתוך הקרקע והמסת שכבות, או מהתמוטטות תקרת מערה הקיימת מתחת לפני השטח, אף לאחר סערות קשות או רעידות אדמה, נפערים בולענים בעומקים שונים. חלקם גורמים לאבודות בנפש וברכוש כשהם גורמים לקריסת בתים ואף בניינים על יושביהם, לקריסת כבישים ואף לנפילת כלי תחבורה הנוסעים באותה עעה על הכביש. הבולענים מותירים את תושבי הסיבה פעורי פה לנוכח הפלא העצום והמפחיד המתרחש למוול עיניהם. הבולענים משנים את תואי הנוף, וחלקם מפעמים ביופיים. אף בתוך קרקעית הים, באזורים הצמודים לחוף, נפערים בולענים ומתמלאים במי ים, חוץ מיופיים המזדהים של אותם בורות הנראים בבירור בצילומי אוויר, מהווים אותם בורות מוקד משיכה לצוללנים. אכן, בתופעה זו אנו שוב למדים שכוחו וגבורתו מלא עולם!

אמרו חז"ל עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואחד מהם היה פי הארץ, לבלוע את קרח ועדתו (אבות ה'ו), כפי שנאמר "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת פתיכם" (טו, לב) ופלא גדול היה, שאינו כמו רעש האדמה, שהארץ נחלקת והפתחים נשארים פתוחים וניכר מקום שבו היה הרעש. אך אצל קרח פתחה האדמה את פיה ובלעה אותו ואת כל עדתו ורכושו בכח, כאדם הגומע משקה בפיו, ואח"כ סגרה האדמה את פיה וחזרה הארץ להיות כמות שהיתה בלא להותיר סימן. בשנים האחרונות מתרחשת בעולם תופעה מעניינת ומפעימה, באופן פתאומי נפער באדמה בור, הנקרא בולען קריסה, כשמו כן הוא נפער ובולע לתוכו כל אשר עליו, הבולענים יכולים להגיע לעומק של למעלה ממאה מטר. הבולענים נוצרים כתוצאה מחלל הנמצא בקרקעית האדמה, או מהמסת שכבות של גיר וגבס הגורמים לחוסר יציבות, להפחתת נפח שכבת הקרקע, ולבסוף לקריסת האדמה פנימה. תופעה זו מוכרת בארץ ישראל לאורך חופי ים המלח, גושי מלח גדולים נמצאים בקרקעית האדמה, הם נשמרים כל עוד מי ים המלח נמצאים בקרקעית האדמה. כתוצאה מירידת מפלס ים המלח, נתפס מקומם של

08.852.0.852 אקאב